

**Національний університет «Одеська юридична академія»
Факультет прокуратури та слідства (кримінальної юстиції)
Кафедра криміналістики, судових експертиз та поліграфології**

**Національний центр судових експертиз при
Міністерстві юстиції Республіки Молдова
Одеський науково-дослідний інститут судових
експертиз Міністерства юстиції України**

МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

«ЕКСПЕРТНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗСЛІДУВАННЯ ОРГАНІЗОВАНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ТА НАЦІОНАЛЬНА ПРАКТИКА»

27 листопада 2025 року, місто Одеса

**EXPERT SUPPORT IN THE INVESTIGATION OF
ORGANIZED CRIME:
INTERNATIONAL EXPERIENCE AND NATIONAL
PRACTICE**

**Proceedings of the International Scientific and Practical
Conference**

27 November 2025

*Odesa
2025*

*Рекомендовано до друку рішенням кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології НУ«ОЮА» (протокол № 9 від 24 листопада 2025 року)
Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради ОНДІСЕ (протокол №9 від 1 грудня 2025 року)*

Експертне забезпечення розслідування організованої злочинності: міжнародний досвід та національна практика: збірник матеріалів міжнар. наук.-практ. конф. м. Одеса, 27 листоп. 2025 р. / [орг. комітет: С. Ківалов, М. Аракелян, О. Катаррага, Д. Кішко, Д. Колодін, А. Колодіна, Л. Аркуша та ін.]; Нац. ун-т Одеськ. юрид. акад. кафедра криміналістики, суд. експертиз та поліграф.; Нац. центр суд. експерт. при Міністер. юстиц. Респуб. Молдова; Одеськ. Наук.-дослідн. ін-т суд. експер. Міністер. юстиції України. Одеса: НУ «ОЮА», 2025. 450 с.

У збірнику викладено матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Експертне забезпечення розслідування організованої злочинності: міжнародний досвід та національна практика», в якій взяло участь понад 100 науковців і практиків з України та інших держав Європи. Представлено актуальні дослідження обговорень таких наукових і практичних проблем, як: експертне забезпечення протидії окремим видам організованої злочинності; використання спеціальних знань та експертне забезпечення розслідування організованої злочинності в умовах збройного конфлікту; міжнародна співпраця у сфері експертного забезпечення протидії організованої злочинності: досвід та практика; інформаційне забезпечення правоохоронних органів у боротьбі з організованою злочинною діяльністю; інноваційні технології та сучасні методи розслідування у протидії організованій злочинності; кримінально-правові, кримінально-процесуальні та кримінологічні проблеми забезпечення протидії організованій злочинності.

Висловлюємо вдячність усім авторам за активну участь, якісний науковий матеріал та високий рівень академічної доброчесності.

Матеріали викладені в авторській редакції.

Відповідальність за зміст, наукову новизну, коректність цитування та достовірність фактичного матеріалу несуть автори.

© НУ «Одеська юридична академія», 2025
© Автори статей, 2025

*Recommended for publication by the decision of the Department of Criminalistics, Forensic Examinations and Polygraphology NU «OLA» (Pr. 9, November 24, 2025)
Recommended for publication by the decision of the Academic Council of ONDISE (Pr. 9, December 1, 2025)*

Expert Support in the Investigation of Organized Crime: International Experience and National Practice: Proceedings of the International Scientific and Practical Conference (Odesa, 27 November 2025) / [Organizing Committee: S. Kivalov, M. Arakelyan, O. Cataraga, D. Kishko, D. Kolodin, A. Kolodina, L. Arkusha et al.]; National University «Odesa Law Academy», Department of Criminalistics, Forensic Examinations and Polygraphology; National Centre of Judicial Expertise of the Ministry of Justice of the Republic of Moldova; Odesa Scientific Research Institute of Forensic Examinations of the Ministry of Justice of Ukraine. Odesa:NU«OLA», 2025. 450 p.

The Proceedings contain papers presented at the International Scientific and Practical Conference «Expert Support in the Investigation of Organized Crime: International Experience and National Practice», which brought together over 100 scholars and practitioners from Ukraine and other European countries. The materials address urgent scientific and practical issues, such as expert support for combating specific types of organized crime; the use of specialized knowledge and expert support for investigating organized crime during armed conflict; international cooperation in forensic support for combating organized crime; information support for law enforcement in countering organized criminal activity; innovative technologies and modern investigative methods; and criminal law, criminal procedure, and criminological issues in ensuring effective counteraction to organized crime.

We express our sincere gratitude to all authors for their active participation, high-quality academic contributions, and strong adherence to academic integrity.

The materials are published in the authors' original versions.

Authors bear responsibility for the content, scientific novelty, accuracy of citations, and reliability of factual information.

© National University «Odesa Law Academy», 2025
© Authors of articles, 2025

ЗМІСТ

Вступне слово С. Ківалова.....	29
Cuvânt de deschidere O. Cataraga.....	33
Вступне слово Д. Кішка.....	35
Секція 1	
ЕКСПЕРТНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОТИДІЇ ОКРЕМИМ ВИДАМ ОРГАНІЗОВАНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ.....	37
Лариса АРКУША	
СИТУАЦІЙНА ЕКСПЕРТИЗА ЯК СПОСІБ КОМПЛЕКСНОГО ЗАСТОСУВАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАНЬ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ, ВЧИНЕНИХ ОРГАНІЗОВАНИМИ ЗЛОЧИННИМИ УГРУПОВАННЯМИ.....	37
Наталія БАСАЛЮК	
СУДОВО-ХІМІЧНА ЕКСПЕРТИЗА ЯК ІНСТРУМЕНТ ПРОТИДІЇ ОРГАНІЗОВАНОМУ НАРКОБІЗНЕСУ.....	41
Олег БАУЛІН, Антон ПОЛЯНСЬКИЙ	
СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА У ПРОТИДІЇ ОРГАНІЗОВАНИЙ ЗЛОЧИННОСТІ.....	46
Маркіян БІЛІНСЬКИЙ	
СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ В СУДОВО-ЕКСПЕРТНОМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННІ РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ ПІДРОБКОЮ ДОКУМЕНТІВ І ГРОШОВИХ ЗНАКІВ.....	51
Viorica VOZIAN, Olga CATARAGA	
EXPERTIZA JUDICIARĂ DE AUTOR: ÎNTRE LINGVISTICĂ ȘI INTELIGENȚA ARTIFICIALĂ. METODE, APLICAȚII ȘI PROVOCĂRI.....	54
Владислава ГОНЧАРУК	
ЕКСПЕРТНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОТИДІЇ ОРГАНІЗОВАНИЙ ЗЛОЧИННОСТІ ЩОДО ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ.....	62
Олена ДРОБИШЕВА, Ірина ІВАНСЬКА, Оксана МАЦЮК	
АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПІДГОТОВКИ ПОРІВНЯЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ СУДОВОЇ ПОЧЕРКОЗНАВЧОЇ ЕКСПЕРТИЗИ.....	65
Альона ДЕСЯТНИК	
ПИСЬМОВА МОВА ТА ЇЇ ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ ВСТАНОВЛЕННЯ ВИКОНАВЦІВ РУКОПИСУ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ ЗЛОЧИНІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ З ОРГАНІЗОВАНОЮ ЗЛОЧИННІСТЮ.....	70
Ольга ЄРОФЕЄВА	
ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ПРИ ПРОВЕДЕННІ ТЕХНІКО-КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ ДОКУМЕНТІВ НА ПРАВО НА СПАДЩИНУ.....	74

Vozian Viorica

*expert judiciar al Centrului Național de Expertize Judiciare Ministerul Justiției,
mun. Chișinău, Republica Moldova*

ORCID: <https://orcid.org/009-0000-0553-1650>

email: vozanviorica79@gmail.com

Cataraga Olga

*Doctor în drept, Director al Centrului Național de Expertize Judiciare
Ministerul Justiției,*

expert judiciar

mun. Chișinău, Republica Moldova

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4257-8049>

email: olga.cataraga@justice.gov.md

**EXPERTIZA JUDICIARĂ DE AUTOR: ÎNTRE LINGVISTICĂ ȘI
INTELIGENȚA ARTIFICIALĂ. METODE, APLICAȚII ȘI PROVOCĂRI**

Relevanța acestui subiect se datorează faptului că, până în prezent, inteligența artificială (AI) este deja implementată și utilizată în multe sfere ale activității umane, inclusiv în domeniul expertizei criminalistice. Astfel, AI ajută la analiza/ procesarea unui volum mare de informații într-un timp foarte scurt. În expertiza judiciară de autor, actualmente, nu există un sistem unic de facilități informaționale, care ar satisface necesitățile de cercetare. Expertul judiciar trebuie să țină cont și să fie bine informat despre toate inovațiile din știință și tehnică, deoarece fiabilitatea concluziilor, din rapoartele de expertiză judiciară, este determinată de profesionalismul său prin aplicarea cunoștințelor speciale, a metodelor tradiționale, de tip lingvistic, cât și prin utilizarea unor tehnici avansate, ce implică tehnologii precum analiza automatizată a textelor cu ajutorul inteligenței artificiale.

Legătura dintre expertiza de autor și inteligența artificială este tot mai puternică, întrucât AI oferă instrumente eficiente pentru analizarea și compararea textelor, îmbunătățind calitatea expertizelor judiciare. În viitor, dezvoltarea unor noi modele AI și integrarea acestora în procesele judiciare, vor contribui la o justiție mai precisă și mai echitabilă, dar va fi necesară și o reglementare clară pentru utilizarea tehnologiilor date în sistemul legal.

Cuvinte - cheie: inteligență artificială, expertiză judiciară de autor, analiză lingvistică, analiză stilistică, stilometria, etc.

Vozian Viorica

Judicial Expert, National Center of Judicial Expertise,

Ministry of Justice,

Chisinau, Republic of Moldova

Cataraga Olga

*Doctor of Law, Director of the National Center of Judicial Expertise,
Ministry of Justice,
Judicial Expert
Chisinau, Republic of Moldova*

FORENSIC AUTHORSHIP: BETWEEN LINGUISTICS AND ARTIFICIAL INTELLIGENCE. METHODS, APPLICATIONS AND CHALLENGES

The relevance of this topic is due to the fact that artificial intelligence (AI) is already implemented and used in many spheres of human activity, including forensic science. Thus, AI helps to analyze/process a large amount of information in a very short time. In forensic authoring, at present, there is no single system of information facilities, which would meet the research needs. The forensic expert has to take into account and be well informed about all innovations in science and technology, because the reliability of the conclusions, from the forensic expert reports, is determined by his professionalism through the application of special knowledge, traditional, linguistic methods, as well as the use of advanced techniques, involving technologies such as automated text analysis with the help of artificial intelligence.

The link between authorship expertise and artificial intelligence is growing stronger, as AI provides efficient tools for analyzing and comparing texts, improving the quality of forensic expertise. In the future, the development of new AI models and their integration into judicial processes will contribute to more accurate and fair justice, but clear regulation for the use of data technologies in the legal system will also be needed.

Key words: artificial intelligence, forensic authoring, linguistic analysis, stylistic analysis, stylometry, etc.

INTRODUCERE. Expertiza judiciară se dispune pentru a prezenta o opinie fundamentată științific, pentru a executa o operație materială, pe care instanța nu o poate efectua, ori pentru descoperirea și punerea în evidență a unor date și fapte importante pentru obiectul cauzei și comensurarea unor probe. [1]

Expertiza judiciară de autor poate fi dispusă de către instanțele de judecată, în cadrul unor proceduri legale sau la solicitarea persoanelor fizice, în cazul expertizelor extrajudiciare. Scopul primordial este de a furniza o cercetare obiectivă, bazată pe date concrete și analize detaliate ale obiectelor prezentate la expertiză. Printre cele mai frecvente metode, se numără: analiza stilometrică, analiza lingvistică, precum și tehnici avansate, ce implică diverse tehnologii: analiza automatizată a textelor cu ajutorul inteligenței artificiale, identificarea patternurilor și corelațiile între texte sau să se constate similitudini între un text necunoscut și altele deja existente, pentru a determina autorul sau a verifica autenticitatea acestuia.[2]

În identificarea autorului unui text, cercetările se vor baza pe analize lingvistice și stilistice, utilizând mai multe metode, printre care stilometria, care analizează

frevența cuvintelor, structura frazelor și utilizarea punctuației, analiza lexicală și sintactică, ce examinează vocabularul și organizarea ideilor, precum și identificarea semnăturilor lingvistice – ticuri verbale, greșeli recurente și expresii preferate. Evoluția stilului de scriere al unui autor, influențele contextuale și utilizarea inteligenței artificiale în generarea de texte, prezintă provocări pentru acest gen de expertiză. Soluțiile propuse includ dezvoltarea bazelor de date pentru compararea textelor și utilizarea instrumentelor digitale avansate pentru identificarea autorului și detectarea textelor generate automat.

REZULTATE OBTINUTE, DISCUȚII. Expertiza judiciară de autor se bazează, în mare parte, pe cercetări și analize lingvistice. Acest fapt implică aplicarea unor metode și tehnici științifice pentru a analiza trăsăturile distinctive ale limbajului folosit de un autor și a le compara cu alte texte cunoscute. Scopul principal este de a stabili sau verifica paternitatea unui text atunci când aceasta este nesigură sau contestată.

Procesul poate include mai multe cercetări, studii, printre care:

- Stilometria (analiza stilului de scriere) – O metodă matematică și computațională, ce analizează trăsăturile stilistice ale limbajului, cum ar fi frecvența cuvintelor, structura frazelor, alegerea vocabularului și utilizarea punctuației. Această tehnică folosește algoritmi pentru a compara stilul unui text cu alte lucrări ale diferitor autori cunoscuți. Fiind una dintre cele mai eficiente metode folosite în expertiza de determinare a autorului unui text, stilometria presupune analiza statistică a trăsăturilor stilistice ale unui text, comparându-le cu altele ale unui presupus autor. [2] Frecvența cuvintelor și expresiilor utilizate face parte din principalele elemente analizate, deoarece fiecare persoană are un vocabular preferențial și utilizează anumite cuvinte mai frecvent decât altele, de exemplu un autor poate folosi des termeni precum «*însă*», «*totodată*» sau «*mai ales*», în timp ce altul ar putea prefera «*dar*», «*în același timp*» sau «*în special*». De asemenea, foarte importantă este lungimea frazelor și complexitatea acestora. Un exemplu concludent, în acest sens este E. Hemingway, cunoscut pentru fraze scurte și directe, pe când M. Proust folosea fraze extrem de lungi, cu numeroase subordonate. Un alt indiciu important este utilizarea semnelor de punctuație, modul în care un autor folosește virgulele, punctele, punctele de suspensie sau semnele de exclamare.

La identificarea unui stil unic, ne poate ajuta distribuția și tipologia cuvintelor funcționale: «*și*», «*de*», «*în*», «*la*», precum și utilizarea figurilor de stil, a sinonimelor în mod repetat.

- Analiza lexicală și sintactică se bazează pe examinarea vocabularului, a structurii propozițiilor și a modului de organizare a ideilor dintr-un text. Cineva poate avea un stil formal, folosind un vocabular tehnic și academic sau un stil informal, cu expresii uzuale și colocviale. De exemplu, un academician va folosi termeni precum «*demers epistemologic*» sau «*paradigmă interpretativă*», în timp ce un jurnalist - un limbaj mai accesibil, precum «*metodă de analiză*» sau «*perspectivă*». Un factor important e construcția enunțurilor, care pot fi simple, cu structuri gramaticale clare sau complexe, cu multe subordonate, de exemplu: «*Copiii s-au jucat afară.*» este o propoziție simplă,

în timp ce *«Deși ploua torențial, copiii, bucuroși că nu mai sunt în casă, au continuat să se joace.»*, este o frază complexă.

Cercetând un text, putem lesne observa utilizarea diacriticilor, unii le folosesc constant, pe când alții le omit. Abrevierile, de asemenea, reprezintă un semn distinctiv al unui stil de scriere.

O semnificație deosebită o au influențele lingvistice și regionale, deoarece, într-un text, pot fi întâlnite elemente specifice unui dialect sau unei regiuni geografice. De exemplu, lexemele precum *«pălăvrăgeală»* sau *«bazar»* (în loc de «conversație») sugerează influențe din anumite zone ale României, Moldovei.

La identificarea autorului unor mesaje anonime sau scrisori de amenințare, la compararea textelor scrise de aceeași persoană în contexte diferite, la detectarea falsificării unui document oficial, ne ajută examinarea semnăturilor lingvistice, care reprezintă setul unic de obiceiuri lingvistice ale unui autor, incluzând expresii preferate, ticuri verbale și greșeli recurente. În vocabularul fiecăruia sunt expresii folosite frecvent, un politician, într-un discurs, s-ar adresa oamenilor cu *«Dragi concetățeni,»*; scriitorii au stilul lor de a-și așterne gândurile pe foaie. La fel de importante sunt ticurile verbale și clișeele lingvistice. Unele persoane folosesc în mod repetat anumite cuvinte de umplutură sau expresii standard, cum ar fi: *«Știi?»*, *«Gen...»*, *«În esență»*, *«Ca să zic așa»*. În scriere, fiecare dintre noi poate comite greșeli gramaticale și ortografice specifice. Pentru expertul judiciar în expertiza de autor, greșelile acestea, efectuate în mod constant, reprezintă un indiciu valoros. De exemplu, folosirea incorectă a cratimei (*«v-a venit»* în loc de *«va veni»*), a acordurilor (*«o carte bună»* vs. *«un carte bună»*) sau a timpului verbal.

Expertiza judiciară de autor soluționează foarte multe probleme, de la identificarea sexului/ genului scriitorului, a nivelului de instruire, până la cercetarea autenticității lucrărilor academice și a plagiatului. În cercetările judiciare, identificarea autorului unui text anonim poate fi crucială, mai ales în cazuri care implică amenințări, șantaj, calomnie sau fraudă, exemple: scrisori de amenințare, mesaje online, texte anonime. În asemenea cazuri, expertul în domeniu va aplica mai multe metode: analiza stilometrică – compararea mesajului anonim cu texte cunoscute ale suspectilor, analizând frecvența cuvintelor, lungimea frazelor, utilizarea punctuației etc.; identificarea expresiilor specifice și a ticurilor verbale – unele persoane folosesc fraze sau greșeli gramaticale recurente; analiza ortografică și sintactică – anumite tipare de scriere pot indica nivelul de educație/ instruire sau influențele regionale ale autorului. Dacă mesajul anonim este online, se pot analiza metadatele fișierului, adresele IP și stilul de scriere din comentarii sau postări anterioare ale suspectului. În acest sens, ne vom referi la un caz celebru- identificarea autorului manifestului «Unabomber», prin compararea stilului de scriere, cu scrisorile anterioare, de exemplu fraze precum *«cool-headed logician»* și utilizarea neobișnuită a unor expresii au condus la arestarea lui T. Kaczynski. [3]

În mediul academic și jurnalistic, disputele privind paternitatea unui text pot avea implicații serioase asupra carierei și reputației autorilor. De aceea, expertiza e necesară

în diferite situații, inclusiv în cazurile în care mai multe persoane revendică paternitatea unui studiu sau când un student sau profesor este acuzat de plagiat. Unele persoane angajează scriitori-fantomă pentru a redacta texte în numele lor. Analiza lingvistică soluționează și problemele legate de autenticitatea operelor, continuitatea stilului în opere literare – în cazurile în care se suspectează intervenția altor autori sau editări majore. În asemenea situații, ne vin în ajutor mai multe metode: compararea stilului cu alte lucrări ale presupusului autor – prin analizarea vocabularului, lungimii propozițiilor și utilizării unor termeni specifici; analiza schimbărilor de stil în cadrul aceleiași lucrări – identificarea unor secțiuni care sunt atribuite altei persoană; examinarea coerenței lexicale și tematice. De exemplu, în cazul lucrării *«De Doctrina Christiana»*, timp de secole s-a crezut că a fost scrisă de John Milton, dar analiza stilometrică a sugerat că autorul ar putea fi altcineva, ceea ce a dus la dezbateri academice intense, iar cercetătorii au încercat să identifice posibili autori ai lucrării, folosind tehnici moderne de analiză literară. [4]

O problemă a secolului nostru și nu doar, este plagiatul, care se întâlnește în educație, cercetare și jurnalism. Odată cu dezvoltarea inteligenței artificiale (AI), detectarea textelor generate automat a devenit o nouă provocare. În acest sens, ne vom referi la mai multe tipuri de plagiat: plagiatul direct – copierea unui text fără modificări; parafrizare excesivă – schimbarea unor cuvinte, dar păstrarea aceleiași structuri și idei; autoplgiatul – reutilizarea propriilor texte anterioare fără menționare; plagiatul cu ajutorul AI – utilizarea unor instrumente precum pentru a genera texte care sunt apoi revendicate ca fiind originale. Metode utilizate pentru detectarea plagiatului: analiza stilului de scriere – identificarea discrepanțelor între stilul unui autor cunoscut și textul suspect; detectarea generării automate – textele produse de AI tind să fie repetitive, să folosească structuri generice și să evite greșelile gramaticale specifice scrierii umane. [5] Pe măsură ce tehnologiile AI devin mai sofisticate, experții criminaliști trebuie să dezvolte noi metode pentru a distinge scrisul uman de cel generat automat.

Expertiza judiciară de autor nu este lipsită de provocări. Factori precum variația stilului în funcție de context, influența inteligenței artificiale și necesitatea unor baze de date extinse pot afecta precizia și fiabilitatea concluziilor. Aceste aspecte trebuie luate în considerare atunci când se analizează un text pentru stabilirea autenticității sale.

Stilul de scriere al unei persoane nu este rigid, ci se poate modifica în funcție de situație, genul textului, emoțiile autorului sau audiența vizată, fiind influențat de mai mulți factori: tipul textului - o persoană poate adopta un stil formal într-un articol academic și un ton relaxat într-un email personal. Un jurnalist utilizează diferite cuvinte, expresii în funcție de tipul de articol (știre scurtă vs. editorial de opinie). De asemenea, un alt factor îl reprezintă emoțiile și starea psihologică. Un text scris sub influența stresului, furiei sau tristeții va fi diferit față de unul redactat într-o stare calmă, de exemplu, un mesaj anonim de amenințare ar putea avea fraze scurte și imperative, în timp ce un text personal va fi mai elaborat.

Deseori, vocabularul unei persoane depinde de publicul țintă. Un autor își adaptează vocabularul și structura frazelor în funcție de cititori: un profesor universitar

va folosi un stil tehnic într-un articol științific, dar unul mai accesibil într-un eseu destinat unui public larg. Cu toate acestea, trebuie să ținem cont că modul de a scrie al unei persoane se schimbă pe parcursul vieții, mai ales odată cu acumularea experienței și influențelor culturale. De exemplu, scrierile unui autor, la începutul carierei, pot fi mai simple și mai concise, iar, cele de mai târziu, mai elaborate și complexe, ceea ce face ca analiza lingvistică să nu fie infailibilă. Un expert judiciar trebuie să ia în considerare aceste fluctuații și să nu se bazeze doar pe un set rigid de caracteristici stilistice.

În expertiza de autor, se ține cont de evoluțiile tehnologice, adaptându-se noilor metode de manipulare a textelor. În viitor, colaborarea dintre experți și software-uri specializate va fi esențială, deoarece, odată cu dezvoltarea AI-ului, apar dificultăți în diferențierea textelor umane de cele generate de AI, care poate crea texte coerente, fără greșeli gramaticale evidente, ceea ce face dificilă identificarea unui autor uman. Unele sisteme AI imită stilul unui anumit scriitor, ceea ce îngreunează munca expertului judiciar. Persoanele, care doresc să camufleze identitatea reală a unui autor, pot folosi AI pentru a modifica stilul de scriere, astfel va fi mai greu sau chiar imposibil de stabilit scriptorul. Se întâlnesc cazuri în care articole publicate sub numele unor autori umani sunt, de fapt, scrise de AI, ridicând probleme de autenticitate și etică. Cu toate acestea, există mai multe metode de a stabili executorul unui text:

- Analiza tiparelor stilistice specifice AI - textele AI tind să fie prea coerente, fără erori naturale sau variații stilistice caracteristice scrisului uman; unele AI-uri repetă structuri de propoziții sau folosesc un vocabular mai neutru;
- Utilizarea software-urilor de detectare a conținutului generat de AI;
- Compararea textului cu scrieri anterioare ale autorului. Dacă un text diferă semnificativ de alte lucrări ale unei persoane, există probabilitatea ca acesta să fie generat artificial.

Pentru a determina autorul unui text, este necesară compararea cu alte scrieri cunoscute ale acestuia. Lipsa unor baze de date suficiente poate duce la aceea ca concluziile expertului să nu fie fiabile. În cazul unor autori necunoscuți sau anonimi, este greu sau imposibil de a găsi mostre pentru comparație. Dacă un autor folosește mai multe limbi sau dialecte, este necesar un set variat de referințe pentru o analiză corectă. În continuare, pentru a facilita munca expertului criminalist, o soluție ar fi crearea unor baze de date specializate, de către universități, instituțiile de expertiză și companiile de tehnologie pentru domeniul dat, care ar conține texte autentificate ale unor autori cunoscuți. De asemenea, o altă soluție ar fi utilizarea arhivelor digitale și a instrumentelor de procesare a limbajului natural (platforme precum Google Books sau arXiv). În lipsa unor texte comparabile, expertiza lingvistică poate avea un grad mai mare de incertitudine. Construirea bazelor de date accesibile și extinse este esențială pentru îmbunătățirea preciziei în determinarea autorului unui text.

În final, conchidem că utilizarea inteligenței artificiale va contribui la soluționarea unei serii de probleme-cheie în activitatea expertizei judiciare: automatizarea procesului de soluționare a sarcinilor de cercetare, crearea și utilizarea diverselor sisteme de informații și de căutare, precum și elaborarea de recomandări optime privind aplicarea

metodelor și a echipamentului corespunzător, inclusiv în contextul substituției importurilor.

Inteligența artificială este capabilă să integreze resursele informaționale și metodologice dispersate și voluminoase ale diferitelor instituții în domeniul expertizei judiciare într-un sistem inteligent unic, ceea ce va avea un impact pozitiv asupra nivelului de asigurare informațională atât la nivelul fiecărei instituții de expertiză, cât și asupra întregii comunități de experți judiciari.

Pentru aceasta, în baza de cunoștințe a inteligenței artificiale, trebuie introduse toate metodologiile existente de cercetare, literatura științifică, didactică, metodologică și alte surse de informații referitoare la diversele obiecte de cercetare și posibilele situații expertale. Integrarea informațiilor despre obiectele expertizei judiciare într-un sistem inteligent unic va permite atingerea unui nou nivel de eficiență în realizarea investigațiilor complexe. [2]

CONCLUZII

1. Expertiza judiciară de autor are un rol semnificativ în stabilirea adevărului științific, soluționând diferite probleme (identificarea autorului unui anumit fragment/text, determinarea nivelului de instruire, cultural, profesiei, vârstei, sexului, originii, etc.) cu ajutorul metodelor tradiționale și moderne precum: stilometria, analiza lexicală și identificarea semnăturilor lingvistice.

2. Provocările analizei lingvistice – stilul de scriere al unui scriptor variază în funcție de context, emoții și audiență, ceea ce îngreunează identificarea exactă. Odată cu dezvoltarea inteligenței artificiale, apar noi dificultăți, deoarece AI-ul poate genera texte coerente și imita stilul uman, complicând munca experților criminaliști.

3. Pentru a reduce durata și a spori calitatea cercetărilor, este esențială dezvoltarea unor baze de date extinse și utilizarea software-urilor avansate de analiză lingvistică. Colaborarea dintre experții criminaliști și tehnologie va deveni crucială în combaterea plagiatului și în stabilirea cu precizie a autorului unui text.

Lista de referințe:

1. Cataraga O. *Expertiza judiciară*. București: Editura Pro Universitaria, 2022. 65p.
2. Crineanu I. *Detectivii cuvintelor*. Lingvistica în profiling. URL: <https://intelligence.sri.ro/detectivii-cuvintelor-lingvistica-profiling>
3. Urban D. *Revisiting the History of the De Doctrina Christiana Authorship Debate and Its Ramifications for Milton Scholarship: A Response to Falcone and Kerr* Connotations. Vol. 29. 2020. URL: <https://www.connotations.de/article/david-v-urban-revisiting-the-history-of-the-de-doctrina-christiana-authorship-debate-and-its-ramifications-for-milton-scholarship-a-response-to-falcone-and-kerr>
4. Grant T. *The Idea of Progress in Forensic Authorship Analysis*. Cambridge: Cambridge University Press, 2022.
5. Coteanu I. *Elemente de lingvistică structurală*. București: Editura Didactică și Pedagogică, 1973.
6. Iordan I. *Stilistica limbii române*. București: Editura Științifică, 1975.

Section 1. Expert provision of counteraction against certain types of organized crime

7. Zafiu R. *Diversitate stilistică în româna actuală*. București: Editura Universității
din București, 2001.